

UTLENDINGSNEMNDA
UNE

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse	Vår referanse	Dato
14/3351 3	14/00915-2	24.03.2015

Ad høring om tolking i offentlig sektor – NOU 2014: 8

Utlendingsnemnda (UNE) viser til departementets høringsbrev av 02.12.2014 med vedlegg og henvisninger.

Vi har tatt utgangspunkt i lovforslaget § 1 som sier at lovens formål er å "bidra til å sikre rettsikkerhet og likebehandling for den enkelte ved at offentlige myndigheter, gjennom bruk av tolk, blir i stand til å forstå og blir forstått av personer som ikke behersker forvaltningspråket."

UNE mener at det er viktig at det offentliges ansvar for bruk av tolk (henholdsvis «bør» og «skal»), kravene til bruk av kvalifisert tolk, tilsynsordningen og kravene til god tolkeskikk konkretiseres tilstrekkelig i forskrift og eventuelt rundskriv, jf. lovutkastet §§ 3-6. Forarbeidene vil gi veiledning, men hensynet til å fylle lovens foreslåtte formål tilsier en utførlig formalisert regulering av detaljkravene. I utkastet til § 5 om tilsyn er det ikke tatt inn en forskriftshjemmel, men det kan vurderes.

I annen spalte på s. 175 i NOUen er det i omtalen av utkastet § 3 gitt en kort definisjon av hva som menes med tolk. Det kan med fordel vurderes om det av hensyn til klarhet og konsekvens bør inntas en legaldefinisjon av «tolk» i selve loven, f.eks. i § 3.

Vi har ellers ikke spesielle kommentarer til ordlyden i de enkelte bestemmelsene i lovutkastet.

NOUen fremhever at Utlendingsdirektoratets (UDI) rutiner bør være et eksempel til etterfølgelse for flere deler av offentlig sektor. UNE er i samme offentlige sektor og benytter seg av UDIs tolkebase, slik at kvaliteten på UDIs rutiner vil ha direkte betydning også for UNE. Det er likevel en utfordring for UNE at det enkelte ganger ikke fremgår av sakens dokumenter om det er brukt tolk ved intervjuer etc., og om tolken i så fall er autorisert.

Våre uavhengige beslutningstakere, nemndlederne, er de som har mest direkte erfaring med bruk av tolker i UNE.

Fra nemndlederhold er det meldt inn forslag om lydopptak og eventuelt bildeopptak, under henvisning til at dette er tiltak som vil kunne bidra til å sikre rettssikker tolking. Et slikt tiltak er ikke dekket opp av de forslagene til tiltak som er lagt ved høringsbrevet, etter det vi kan forstå. Vi ser at det er et spørsmål om en slik regulering i tilfelle bør tas inn i spesiallovgivningen på f.eks. utlendingsfeltet. Tidsaspektet er også et poeng her, da den planlagte ikrafttreddelsen av ny tolkelov (med forskrift) ifølge opptrappingsplanen ikke er før 01.01.2019.

Kvaliteten på UNEs saksbehandling og hensynet til klagerens rettsikkerhet vil være tjent med alle tiltak som bidrar til å øke tolkers kompetanse og kvalitetssikringen av tolkers virksomhet. Blant annet følgende foreslåtte tiltak vil kunne bidra til dette: Autorisasjonsbevilling med tilhørende regler om tilbakekall og fornyelse (tiltakene 31-37), krav om oppføring i Nasjonalt tolkeregister med tilhørende identitetskort (tiltakene 42-43), fastsettelse av minimumsstandarder for tolketjenester (tiltak 51), etablering av et eget tilsynsorgan vedrørende offentlige

UTLENDINGSNEMNDA

Besøksadresse: Stenersgata 1 B/C
Postboks 8165 Dep. 0034 Oslo

Tlf: 21 08 50 00 Faks: 21 08 50 01
Internett: <http://www.une.no>

Org.nr: 9820 19095
Bank: 7694.05.02302

myndigheters plikt til å bruke kvalifisert tolk (tiltak 72), klageadgang og klagerutiner mv. med hensyn til tolker registrert i Nasjonalt tolkeregister (tiltakene 73-75) og innføring av sanksjonsmuligheter overfor tolker som ikke følger retningslinjer for god tolkeskikk (tiltak 76).

Videre har UNE følgende kommentarer til enkelte foreslåtte tiltak:

Ad tiltak 6 ("Fylkesnemndene for barnevernssaker bør ha et selvstendig ansvar for bestilling av tolketjenester og kvalitetssikring av tolkingen"), tiltak 21 ("Styrket utdanning og utdanning av flere tolker") og tiltak 23 ("Tilby bachelor i tolking"): Tiltak som disse vil kunne bidra til kompetanse som sikrer forsvarlig tolking også når det gjelder barn spesielt. Men i tillegg er det fra våre nemndledere meldt tilbake at det er hensiktsmessig at tolker har *særskilt* kompetanse på barn. Dette må ses i sammenheng med tiltak 29.

Ad tiltak 28 – tilbud om utdanning i flere fremmedspråk, styrking av språkutdanningene: Blant UNEs nemndledere er det ikke utbredt erfaring med at enkelte språk er for dårlig dekket opp. Det kan muligens være noe å hente på usbekisk og enkelte arabiske dialekter. Hvilke språk og dialekter det er behov for – og eventuelt skorter på – kompetanse om, vil kunne endre seg. Det er viktig med tiltak som sikrer best mulig tilgang til (autoriserte) tolker med kompetanse på ulike språk. Vi stiller oss positive til det foreslåtte tiltaket.

Ad tiltak 29 – utvikle fagterminologi på ulike tolkespråk: Det vil helt klart ha en verdi å utvikle digitale ordbøker med begreper som benyttes innenfor offentlig sektor. Eksempler fra nemndmøter er religiøse begreper, grader i militæret m.m. Det er svært viktig at tolkene har forutsetninger for å oversette ulike begrep og uttrykk så presist som mulig.

Ad tiltak 53 – vurdering av tolkenes egnethet i forbindelse med ulike oppdrag (sikkerhetsklarering, vandel, kjønn, alder osv): UNEs nemndledere har ikke generell erfaring med dette, utover at man har sett enkelte eksempler på tolker som ikke følger reglene for god tolkeskikk. Vi anser at det foreslåtte tiltaket er formålstjenlig i lys av lovforslaget § 1.

Ad tiltakene 55-59 (og 44 mv.) – skjermtolking: For ordens skyld viser vi til at skjermtolking er lite aktuelt for UNE, men ser at det kan være praktisk i organer/etater der kvalifiserte tolker ellers vil vært mindre tilgjengelig.

Ad tiltak 60 – opplæring i kommunikasjon via tolk for yrkesgrupper som bruker tolk i sitt arbeid: UNEs nemndledere ønsker mer opplæring i bruk av tolk enn det som tilbys i dag, og det samme behovet gjør seg formentlig gjeldende også for UNEs nemndmedlemmer. Vi gir det foreslåtte tiltaket i sin alminnelighet tilslutning.

Med hilsen

Øyvind Havnevik
seksjonssjef

Trond Øystein Vetleseter
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Utlendingsnemnda og har derfor ingen signatur.